

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 15. října 2015¹

Věc C-431/14 P

**Řecká republika
proti**

Komisi

„Kasační opravný prostředek — Státní podpory — Vyrovnávací platby uhrazené řeckým subjektem pro zemědělská pojištění (ELGA) během let 2008 a 2009 — Rozhodnutí prohlašující podpory za neslučitelné s vnitřním trhem a ukládající jejich navrácení — Pojem ‚státní podpora‘ — Státní podpory, které mohou být považovány za slučitelné s vnitřním trhem — Článek 107 odst. 3 písm. b) SFEU — Dočasný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za finanční a hospodářské krize“

1. Řecká republika se svým kasačním opravným prostředkem domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Řecko v. Komise (dále jen „napadený rozsudek“)², kterým tento soud zamítl žalobu znějící na zrušení rozhodnutí Komise 2012/157/EU ze dne 7. prosince 2011 o vyrovnávacích platbách uhrazených řeckým subjektem pro zemědělská pojištění (ELGA) během let 2008 a 2009 (dále jen „sporné rozhodnutí“)³.

Právní rámec

SFEU

2. Článek 107 odst. 1 SFEU stanoví, že podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.

3. Podle čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU mohou být za slučitelné s vnitřním trhem považovány podpory, které mají napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — T-52/12, EU:T:2014:677.

3 — Úř. věst. 2012, L 78, s. 21.

Dočasný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za finanční a hospodářské krize

4. Dne 22. ledna 2009 zveřejnila Evropská komise sdělení týkající se dočasného rámce Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za současné finanční a hospodářské krize (dále jen „DRS“)⁴. Uvedla v něm mimo jiné, že tato globální krize vyžaduje kromě naléhavé podpory finančnímu systému výjimečné politické reakce⁵. Vzhledem k závažnosti této krize a jejímu dopadu na celkové hospodářství členských států měla tak Komise za to, že jsou na omezenou dobu odůvodněné určité kategorie státních podpor, aby se odstranily tyto potíže, a že tyto podpory mohou být považovány za slučitelné se společným trhem na základě ustanovení, kterým je nyní čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU.

5. Komise, která uvedla, že dočasně a za určitých podmínek umožňuje poskytování podpor, které spadají do oblasti působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU, zároveň upřesnila, že toto povolení se nevztahuje na podniky činné v prvovýrobě zemědělských produktů⁶.

6. Komise v bodě 7 DRS mimo jiné uvedla toto:

„Komise uplatňuje toto sdělení ode dne 17. prosince 2008, kdy schválila co do zásad jeho obsah s ohledem na finanční a hospodářské okolnosti, které vyžadovaly okamžité kroky. Toto sdělení je odůvodněné současnými výjimečnými a přechodnými problémy v oblasti financování, které souvisí s krizí v bankovním sektoru, a nebude uplatňováno po dni 31. prosince 2010. Po konzultaci s členskými státy může Komise toto sdělení revidovat před tímto datem na základě závažných úvah týkajících se politiky hospodářské soutěže nebo ekonomických úvah. [...]

[...]

V souladu se sdělením Komise o stanovení použitelných pravidel pro hodnocení nezákonné státní podpory [7] uplatní Komise při posuzování neoznamované podpory následující právní předpisy:

a) toto sdělení, pokud podpora byla poskytnuta po dni 17. prosince 2008;

[...]“

7. Komise změnila DRS sdělením zveřejněným dne 31. října 2009⁸. Bod 1 tohoto sdělení uvádí:

„[...]“

Možnost poskytnutí nižší částky podpory uvedená v bodě 4.2 [DRS] se nevztahuje na podniky činné v prvovýrobě zemědělských produktů. V důsledku finanční krize se však zemědělci setkávají stále více s obtížemi při získávání úvěrů.

[...] [J]e třeba zavést oddělenou slučitelnou nižší částku podpory pro podniky činné v prvovýrobě zemědělských produktů.“

4 — Úř. věst. C 16, s. 1.

5 — Bod 4.1 třetí pododstavec DRS.

6 — Bod 4.2.2 třetí pododstavec písm. h) DRS.

7 — Úř. věst. 2002, C 119, s. 22.

8 — Úř. věst. C 261, s. 2.

8. Bod 4.2.2 třetí pododstavec písm. h) DRS ve znění tohoto sdělení stanoví toto:

„Komise bude považovat takovouto státní podporu poskytnutou v rámci režimu podpory za slučitelnou se společným trhem na základě čl. [107] odst. 3 písm. b) [SFEU] za předpokladu, že jsou splněny všechny tyto podmínky:

[...]

h) režim podpory jako takový se použije na podniky činné v oblasti zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh [...], pokud není podpora podmíněna tím, že se zcela nebo částečně předá prvovýrobcům. V případě, že se podpora poskytne podnikům činným v prvovýrobě zemědělských produktů [...], příspěvek (nebo jeho hrubý ekvivalent) nepřesáhne částku 15 000 [eur] na podnik [...]

9. Tato změna DRS nabyla účinnosti dne 28. října 2009.

Řecké právo

10. Zákonem č. 1790/1988 byl zřízen veřejnoprávní subjekt s názvem „Řecký subjekt pro zemědělská pojištění“ (ELGA). ELGA je právnickou osobou soukromého práva v plném vlastnictví státu, jejímž předmětem činnosti je zejména pojišťování rostlinné a živočišné produkce, jakož i rostlinstva a hospodářských zvířat zemědělských podniků proti škodám vyplývajícím z přírodních rizik.

11. Podle článku 3a zákona č. 1790/1988 ve znění použitelném na spor v původním řízení je režim pojištění u subjektu ELGA povinný a pojištění pokrývá takové pojistné události způsobené přírodními živly, jako jsou záplavy nebo sucho. Článek 5a ukládá za tímto účelem producentům zemědělských produktů, kteří využívají tohoto režimu pojištění, úhradu zvláštního pojistného ve prospěch subjektu ELGA. Výše tohoto pojistného, z něhož příjmy jsou příjmy státu, se mění podle toho, zda se pojištění vztahuje na produkt živočišného původu, nebo na produkt rostlinného původu.

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

12. Ministr hospodářství a financí a ministr pro rozvoj venkova a výživu přijali ze dne 30. ledna 2009 meziřesortní vyhlášku č. 262037 týkající se mimořádného vyrovnání z důvodu škod v zemědělské výrobě (dále jen „meziřesortní vyhláška“). Meziřesortní vyhláška stanovila, že ELGA vyplatí mimořádné kompenzace ve výši 425 milionů eur za snížení produkce některých plodin, k němuž došlo během hospodářského roku 2008 v důsledku nepříznivých klimatických podmínek. Výdaje způsobené jejím prováděním, které zatížily rozpočet ELGA, byly financovány prostřednictvím úvěru, který tomuto subjektu smluvně poskytly banky se zárukou státu.

13. V dopise ze dne 20. března 2009, kterým Řecká republika odpověděla na žádost Komise o informace, tento stát informoval Komisi, že ELGA kromě toho vyplatil odškodnění zemědělcům v roce 2008 za škody kryté pojištěním ve výši 386 986 648 eur. Tato částka pocházela částečně z pojistného zaplaceného zemědělcem a částečně z příjmů získaných na základě úvěru ve výši 444 milionů eur, který subjektu ELGA smluvně poskytla banka se zárukou státu.

14. Komise rozhodnutím ze dne 27. ledna 2010⁹ zahájila formální vyšetřovací řízení stanovené v čl. 108 odst. 2 SFEU ve věci C 3/10 (ex NN 39/09), týkající se vyrovnávacích plateb uhrazených ELGA během let 2008 a 2009.

9 — Úř. věst. C 72, s. 12.

15. Dne 7. prosince 2011 přijala Komise sporné rozhodnutí, které stanoví mimo jiné toto:

„Článek 1

1. Odškodnění uhrazená [subjektem ELGA] producentům zemědělských produktů během roku 2008 a 2009 představují státní podporu.

2. Vyrovnávací platby poskytnuté v roce 2008 na základě režimu povinného zvláštního pojištění jsou slučitelné s vnitřním trhem, pokud jde o podpory ve výši 349 493 652,03 [eura], které subjekt ELGA poskytl producentům na zmírnění ztrát u jejich rostlinné produkce, pokud jde o podpory týkající se ztrát u rostlinné produkce způsobených medvědy ve výši 91 500 [eur] a pokud jde o nápravná opatření přijatá v rámci výše uvedených podpor. Vyrovnávací platby odpovídající zbývající částce a uhrazené v roce 2008 na základě režimu zvláštního pojištění nejsou s vnitřním trhem slučitelné.

3. Vyrovnávací platby ve výši 27 614 905 [eur] poskytnuté v roce 2009 na základě [meziřesortní vyhlášky] jsou slučitelné s vnitřním trhem.

Vyrovnávací platby ve výši 387 404 547 [eur] poskytnuté producentům před 28. říjnem 2009 nejsou slučitelné s vnitřním trhem. Tímto závěrem nejsou dotčeny podpory, které v okamžiku poskytnutí splňovaly všechny podmínky stanovené v nařízení [Komise] (ES) č. 1535/2007 [ze dne 20. prosince 2007 o použití článků (107 a 108 SFEU) na podporu *de minimis* v produkčním odvětví zemědělských produktů (Úř. věst. L 337, s. 35)].

Článek 2

1. [Řecká republika] přijme veškerá nezbytná opatření, aby od příjemců neslučitelných podpor získal[a] zpět protiprávně vyplacené podpory uvedené v článku 1.

[...]

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

16. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 8. února 2012 podala Řecká republika žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí. Řecká republika podala samostatným podáním došlým kanceláři Tribunálu téhož dne na základě článků 278 SFEU a 279 SFEU návrh na předběžné opatření, směřující k odkladu vykonatelnosti sporného rozhodnutí. Usnesením předsedy Tribunálu *Řecko v. Komise*¹⁰ byl proveden odklad vykonatelnosti sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž toto rozhodnutí uložilo Řecké republice, aby od příjemců získala neslučitelné podpory uvedené v jeho článku 1 zpět.

17. Řecká republika vznesla sedm žalobních důvodů na podporu své žaloby na neplatnost sporného rozhodnutí. Napadeným rozsudkem Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

Řízení před Soudním dvorem, důvody kasačního opravného prostředku a návrhy účastníků řízení

18. Řecká republika se kasačním opravným prostředkem podaným návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 19. září 2014 domáhá toho, aby Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek a sporné rozhodnutí a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

10 — T-52/12 R, EU:T:2012:447.

19. Řecká republika uplatňuje na podporu tohoto návrhu tři důvody. První, který v podstatě vychází z porušení čl. 107 odst. 1 SFEU, nedostatečného odůvodnění a zkreslení důkazů, se dělí na dvě části. V první části vytýká Řecká republika Tribunálu, že povinné příspěvky uhrazené v letech 2008 a 2009 zemědělci, kteří byli příjemci vyrovnávacích podpor během těchto let, kvalifikoval jako státní prostředky. V druhé části vytýká Tribunálu, že nedospěl k závěru, že částky odpovídající těmto příspěvkům musí být odečteny od podpor, které mají být navráceny, jelikož tyto částky nemohly poskytnout dotčeným zemědělcům hospodářskou výhodu, která by mohla narušit hospodářskou soutěž. Druhým důvodem, který vychází z porušení čl. 107 odst. 1 SFEU a nedostatečného odůvodnění, vytýká Řecká republika Tribunálu, že rozhodl, že vyrovnávací platby provedené subjektem ELGA v roce 2009 poskytly jejich příjemcům selektivní hospodářskou výhodu, která by mohla narušit hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy, a jsou tudíž státními podporami. Řecká republika má za to, že výjimečná krizová situace, ve které se nacházelo řecké hospodářství v tomto období, brání tomuto závěru. Třetí důvod vychází z nesprávného výkladu a použití čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, jakož i z nedostatečného odůvodnění. V první části vytýká Řecká republika Tribunálu, že měl za to, že sporné platby provedené v roce 2009 nemohou být slučitelné s vnitřním trhem na základě tohoto ustanovení, jelikož režim zmírňující pravidla upravující státní podpory, který je upraven v DRS, se nevztahuje na podpory poskytnuté podnikům činným v prvovýrobě zemědělských produktů. Tvrdí, že Tribunál měl v tomto ohledu vzít v úvahu výše připomenutou krizovou situaci. Ve druhé části vytýká Tribunálu, že neprozkoumal její argumentaci, že sporné rozhodnutí bylo nepřiměřené, jelikož nařídilo v prosinci 2011 navrácení kompenzačních plateb vyplacených ELGA v letech 2008 a 2009, ačkoli se tato krize mezitím zhoršila.

20. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr odmítl kasační opravný prostředek jako nepřijatelný nebo jej zamítl jako neopodstatněný a uložil Řecké republice náhradu nákladů řízení.

21. Řecká republika návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 30. září 2014 podala návrh na předběžné opatření na základě článků 278 SFEU a 279 SFEU, směřující zejména k tomu, aby Soudní dvůr odložil vykonatelnost napadeného rozsudku do vyhlášení rozsudku o kasačním opravném prostředku. Místopředseda Soudního dvora zamítl tento návrh na předběžné opatření z důvodu, že nesplňuje podmínku týkající se *fumus boni juris*¹¹.

22. Dopisem došlým kanceláři Soudního dvora dne 2. března 2015 požádala Řecká republika v souladu s čl. 16 třetím pododstavcem statutu Soudního dvora Evropské unie, aby Soudní dvůr zasedal ve velkém senátu.

23. Na všeobecné schůzi konané dne 30. června 2015 rozhodl Soudní dvůr o přidělení věci velkému senátu v souladu s tímto ustanovením za účelem případného použití článku 181 jednacího řádu. Kromě toho měl za to, že věc nevyžaduje konání jednání ani přednesení stanoviska.

24. Na první poradě však velký senát shledal, že rozhodnutí o první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku odůvodňuje konání jednání a přednesení stanoviska. Na všeobecné schůzi konané dne 2. září 2015 rozhodl tudíž Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení a vyzval účastnice řízení, aby své řeči soustředily na uvedenou část.

25. Řecká republika a Komise přednesly své řeči na jednání konaném dne 6. října 2015.

11 — Usnesení Řecko v. Komise, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418.

Analýza

Úvodní poznámky

26. Přezkoumám jen první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku. Jak jsem již připomněla výše, výhradně tato část argumentace Řecké republiky vedla velký senát k závěru, že navzdory původnímu nasměrování, o němž bylo rozhodnuto na všeobecné schůzi konané dne 30. června 2015, vyžaduje projednávání věci konání jednání a přednesení stanoviska.

27. Ráda bych úvodem poznamenala, že cílem tohoto stanoviska je zkoumat výlučně přípustnost a opodstatněnost této argumentace, která se v podstatě týká samotné zásady přímého použití čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU bez ohledu na podmínky stanovené v DRS. Toto zkoumání nijak nepředpokládá posouzení na pozadí stojící hospodářské otázky. Zdržím se tudíž toho, abych potvrdila nebo vyvrátila existenci obtíží, se kterými se od roku 2008 potýkalo zemědělské odvětví v Řecku, či toho, abych určila jejich rozsah¹².

Přezkum první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

Argumenty účastnic řízení

28. Řecká republika tvrdí, že Tribunál pochybil, když nerozhodl, že sporné platby provedené subjektem ELGA v roce 2009 jsou slučitelné s vnitřním trhem přímo na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU. Má za to, že krize, kterou v té době procházela, způsobila vážnou poruchu v jejím hospodářství ve smyslu tohoto ustanovení, která odůvodňovala poskytnutí podpor podnikům zemědělského odvětví. Vyloučení takových podpor ze zmírněného režimu upraveného v DRS před jeho změnou v říjnu 2009 není podle ní relevantní. Uvádí, že výjimečné okolnosti krize, které ovlivnily řecké hospodářství v době, kdy byly poskytnuty uvedené podpory, se totiž lišily od finanční situace na celosvětové úrovni, která odůvodnila přijetí tohoto sdělení.

29. Komise tvrdí, že tato část argumentace Řecké republiky je nepřijatelná. Má za to, že cílem této výtky je zpochybnit posouzení skutkových okolností Tribunálem. Kromě toho argumentace v tomto ohledu byla podle Komise předložena pozdě, neboť Řecká republika v řízení v prvním stupni neprokázala výjimečné krizové okolnosti, které uplatňuje ve svém kasačním opravném prostředku. Komise zpochybňuje rovněž opodstatněnost první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku.

Posouzení

30. Nelze se ztotožnit s Komisí v části, v níž zpochybňuje přípustnost první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku.

31. Je pravda, že v souladu s čl. 256 odst. 1 SFEU a čl. 58 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora je kasační opravný prostředek omezen na právní otázky. Ke zjištění a posouzení relevantních skutkových okolností, jakož i k posouzení důkazů, je tedy příslušný jen Tribunál, přičemž hodnocení skutkových okolností a důkazů není – s výhradou případu, kdy by došlo k jejich zkreslení – právní otázkou, která jako taková podléhá přezkumu Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku¹³.

12 — Další vysvětlení, která byla na jednání věnována těmto obtížím, nepovažuji za relevantní pro rozhodování o tomto kasačním opravném prostředku.

13 — Viz zejména usnesení *Industrias Alen v. The Clorox Company*, C-422/12 P, EU:C:2014:57, bod 37 a citovaná judikatura.

32. Cílem první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku však není vyzvat Soudní dvůr, aby znovu posoudil skutkové okolnosti posouzené Tribunálem, pokud jde o argumentaci, u níž Řecká republika vychází z hospodářské krize, kterou procházela v roce 2009. Řecká republika touto částí svého kasačního opravného prostředku kritizuje jen nesprávné právní posouzení, kterého se Tribunál údajně dopustil při výkladu a použití čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, když měl za to, že toto ustanovení nelze použít přímo a nezávisle na DRS.

33. Nepovažuji za přesvědčivou ani úvahu Komise, že touto argumentací jsou opožděně uplatňována skutková tvrzení, která nebyla prokázána před soudem prvního stupně.

34. Ze spisu z řízení v prvním stupni vyplývá – jak Tribunál připomněl v bodě 135 napadeného rozsudku – že Řecká republika uplatňovala na podporu své žaloby na neplatnost existenci závažné krize jejího hospodářství od konce roku 2008. Tento argument měl mimo jiné prokázat, že sporné platby provedené subjektem ELGA v roce 2009 měly být prohlášeny za slučitelné s vnitřním trhem na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU. Tribunál se však v napadeném rozsudku nevyjádřil k existenci jako takové vážné poruchy řeckého hospodářství v této době ve smyslu uvedeného ustanovení. Ve vztahu ke čtvrtému žalobnímu důvodu žaloby na neplatnost měl v podstatě za to, že Komise byla vázána DRS, a že tudíž nebyla oprávněna prohlásit platby provedené subjektem ELGA v roce 2009 za slučitelné s vnitřním trhem přímo na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU¹⁴. Jak jsem uvedla výše¹⁵, předmětem první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku je jen tato právní úvaha.

35. Ve věci samé je třeba nejdříve připomenout, že Tribunál učinil v bodech 185 až 188 napadeného rozsudku následující závěry:

„185 Pokud jde o argumenty vznesené v rámci čtvrtého žalobního důvodu, je třeba konstatovat – ačkoli Řecká republika tvrdí opak – že Komise se měla opřít o [DRS] a neměla přímo použít čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU k tomu, aby posoudila slučitelnost plateb provedených subjektem ELGA v roce 2009 z důvodu hospodářské krize, která v Řecku nastala.

186 Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že Komise se přijetím pravidel chování a oznámením – cestou jejich zveřejnění – že tato pravidla uplatní na případy, jež jsou jimi dotčeny, sama omezuje ve výkonu uvedené posuzovací pravomoci a od těchto pravidel se nemůže odchýlit, jinak se vystaví případné sankci za porušení takových obecných právních zásad, jako jsou zásady rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání (viz rozsudek Německo a další v. Kronofrance, [C-75/05 P a C-80/05 P, EU:C:2008:482], bod 60 a citovaná judikatura; rozsudek [...] Holland Malt v. Komise, C-464/09 P, [EU:C:2010:733], bod 46).

187 Komise je tedy v konkrétní oblasti státních podpor vázána rámcem a sděleními, jež přijme, pokud se neodchylují od norem Smlouvy (viz rozsudek Holland Malt v. Komise, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], bod 47 a citovaná judikatura).

188 Je tudíž třeba odmítnout argumenty Řecké republiky, že z důvodu vážné poruchy řeckého hospodářství způsobené hospodářskou krizí, která v Řecku nastala na konci roku 2008 a v roce 2009, měla Komise prohlásit platby uskutečněné subjektem ELGA v roce 2009 za slučitelné přímo na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU.“

36. Dále je třeba připomenout ustálenou judikaturu, podle níž musí být čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU vykládán striktně, jelikož upravuje výjimku z obecné zásady neslučitelnosti státních podpor se společným trhem¹⁶.

14 — Body 185 až 188 napadeného rozsudku, které cituji rovněž v následujícím bodě tohoto stanoviska.

15 — Bod 32 výše.

16 — Rozsudky Německo v. Komise (C-301/96, EU:C:2003:509, bod 106), a Freistaat Sachsen a další v. Komise (C-57/00 P a C-61/00 P, EU:C:2003:510, bod 98).

37. Podpory, na něž se vztahuje toto ustanovení, nejsou tedy *ex lege* slučitelné s vnitřním trhem, ale Komise může mít za to, že s uvedeným trhem jsou slučitelné. Toto posouzení patří do výlučné pravomoci tohoto orgánu, jehož jednání podléhá přezkumu unijních soudů¹⁷.

38. Komise má v tomto ohledu na základě ustálené judikatury připomenuté Tribunálem v bodě 161 napadeného rozsudku širokou posuzovací pravomoc, jejíž výkon zahrnuje hodnocení hospodářského a sociálního charakteru, která musejí být provedena v kontextu Společenství. Soudní dvůr nemůže při přezkumu legality výkonu této svobody nahradit posouzení Komise svým posouzením dané věci, ale musí se omezit na přezkoumání toho, zda je toto posouzení Komise stíženo zjevným pochybením nebo zneužitím pravomoci¹⁸.

39. Pokud jde v projednávaném případě o posouzení podpor, které v roce 2009 poskytl ELGA podnikům činným v prvovýrobě zemědělských produktů v Řecku, z hlediska čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, Komise omezila výkon této posuzovací pravomoci tím, že přijala DRS. Původní znění tohoto sdělení totiž vylučovalo takové podpory z režimu zmírňujícího pravidla upravující státní podpory, který zavedl¹⁹. Komise na jednání v podstatě uvedla, že toto vyloučení bylo odůvodněno zvláštnostmi odvětví prvovýroby zemědělských produktů, kterému je poskytována podpora opatřeními na úrovni Evropské unie. Komise se rovněž v rámci výkonu své posuzovací pravomoci později rozhodla změnit DRS v této otázce tak, aby se za určitých podmínek vztahoval tento režim na podpory určené podnikům činným v prvovýrobě zemědělských produktů poskytnuté od 28. října 2009. Tento vývoj byl podle Komise motivován narůstajícími problémy zemědělců s přístupem k úvěrům.

40. Jak však Tribunál správně připomněl v bodě 187 napadeného rozsudku, v oblasti státních podpor je Komise vázána rámcem a sděleními, jež přijme, pokud se neodchylují od norem Smlouvy nebo od jakékoli jiné normy primárního práva²⁰.

41. Kromě toho první částí třetího důvodu kasačního opravného prostředku nemá Řecká republika v úmyslu zpochybnit část napadeného rozsudku, v němž Tribunál posoudil námitku protiprávnosti, kterou vznesla ve vztahu k bodu 4.2.2 třetímu pododstavci písm. h) DRS a jež vycházela ze skutečnosti, že DRS bez odůvodnění vylučoval ze zmírněného režimu podpory poskytnuté podnikům činným v prvovýrobě zemědělských produktů. Nemá v úmyslu ani kritizovat část tohoto rozsudku, v němž Tribunál odmítl její argumentaci, že Komise byla povinna uplatnit změnu DRS, ke které došlo v říjnu 2009, se zpětnou účinností od 17. prosince 2008.

42. Jsem tudíž toho názoru, že Soudní dvůr by měl rozhodnout o první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku v tom smyslu, že Tribunál správně rozhodl, že Komise se nemohla odchýlit od DRS a konkrétně od výjimky, kterou upravila v jeho bodě 4.2.2 třetím pododstavci písm. h), pokud jde o podpory poskytnuté v roce 2009 subjektem ELGA, jinak by se vystavila případné sankci za porušení takových obecných právních zásad, jako jsou zásady rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání²¹.

17 — Rozsudek *Banco Privado Português a Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, bod 66 a citovaná judikatura).

18 — Rozsudky *Itálie v. Komise* (C-66/02, EU:C:2005:768, bod 135); *Portugalsko v. Komise* (C-88/03, EU:C:2006:511, bod 99), a *Unicredito Italiano* (C-148/04, EU:C:2005:774, bod 71).

19 — Bod 4.2.2 třetí pododstavec písm. h) DRS. Na takové podpory se v plném rozsahu nadále vztahovalo nařízení Komise (ES) č. 1857/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků [107 a 108 SFEU] na státní podporu pro malé a střední podniky působící v produkci zemědělských produktů a o změně nařízení (ES) č. 70/2001 (Úř. věst. L 358, s. 3), na které odkazují poznámky pod čarou 17 a 18 DRS.

20 — Viz zejména rozsudky *Německo v. Komise* (C-288/96, EU:C:2000:537, bod 62); *Nizozemsko v. Komise* (C-382/99, EU:C:2002:363, bod 24); a *Holland Malt v. Komise* (C-464/09 P, EU:C:2010:733, bod 47).

21 — V tomto smyslu viz rozsudek *Banco Privado Português a Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, bod 69 a citovaná judikatura). Soudní dvůr v tomto rozsudku v podstatě potvrdil, že aniž by Komise porušila čl. 107 odst. 3 SFEU, mohla prohlásit podporu za neslučitelnou s vnitřním trhem jen z toho důvodu, že nesplňovala podmínky stanovené v jejím sdělení týkajícím se použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí (Úř. věst. 2008, C 270, s. 8) (viz body 66 až 75 rozsudku).

43. Okolnost, že DRS bylo přijato, aniž s ním Řecká republika vyjádřila souhlas, není – jak správně zdůraznila Komise na jednání v reakci na otázku položenou účastníkům řízení – v tomto ohledu relevantní. Je pravda, že pokyny, které Komise navrhne členským státům podle *čl. 108 odst. 1 SFEU*, jsou součástí řádné a pravidelné spolupráce, v rámci níž Komise společně s členskými státy průběžně zkoumá existující režimy podpor a navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje pro postupný rozvoj nebo fungování vnitřního trhu²². Pokud jsou tyto návrhy vhodných opatření členským státem přijaty, mají vůči tomuto členskému státu závazný účinek²³. Je však zjevné, že tyto zásady se nepoužijí na takové sdělení, jako je DRS, kterým Komise omezuje výkon posuzovací pravomoci, které požívá na základě *čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU* a kterým se musí řídit za předpokladu, že se toto sdělení neodchyluje od ustanovení Smlouvy.

Závěry

44. Navrhují tudíž Soudnímu dvoru, aby zamítl první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku jako zjevně neopodstatněnou.

22 — Viz zejména rozsudky *Ijssel-Vliet* (C-311/94, EU:C:1996:383, body 36 a 37), a *Německo v. Komise* (C-242/00, EU:C:2002:380, bod 28 a citovaná judikatura).

23 — Rozsudky *Ijssel-Vliet* (C-311/94, EU:C:1996:383, body 42 a 43); *Komise v. Rada* (C-111/10, EU:C:2013:785, bod 51); *Komise v. Rada* (C-117/10, EU:C:2013:786, bod 63); *Komise v. Rada* (C-118/10, EU:C:2013:787, bod 55), a *Komise v. Rada* (C-121/10, EU:C:2013:784, bod 52). Viz rovněž v tomto smyslu rozsudek *CIRFS* a další v. *Komise* (C-313/90, EU:C:1993:111, bod 35).